

System dozoru elektronicznego (dozór stacjonarny) – praktyczne informacje

I. Podstawa prawna i ogólna charakterystyka.

System dozoru elektronicznego to instytucja prawa karnego wprowadzona w Polsce na podstawie ustawy z dnia 07.09.2007 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Obecnie instytucję tę regulują przepisy umieszczone w rozdziale VIIa ustawy z dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny wykonawczy.

System dozoru elektronicznego to jeden ze sposobów odbycia kary pozbawienia wolności. Jest to sposób niewątpliwie korzystny dla skazanego, bowiem pozwala na odbycie kary poza murami zakładu karnego. Za zgodą sądu penitencjarnego skazany może przebywać w określonym przez sąd czasie (dniach tygodnia i godzinach) oraz lokalu mieszkalnym stanowiącym miejsce wykonywania kary. Na rękę lub nogę osoby odbywającej karę zakładany jest wówczas nadajnik (zwany także obrączką, bransoletą, opaską), a w miejscu odbywania kary instalowany jest specjalny odbiornik, który odbiera sygnał z nadajnika. Dodatkowo zachowanie skazanego nadzorowane jest przez kuratora sądowego.

II. Kto może skorzystać z możliwości odbycia kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego?

Z możliwości odbycia kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego mogą skorzystać nie tylko skazani, wobec których nie rozpoczęto jeszcze wykonywania kary, bowiem zgodnie z przepisami kodeksu karnego wykonawczego skazanemu, który rozpoczął już odbywanie kary w zakładzie karnym, można udzielić zezwolenia na odbycie w systemie dozoru elektronicznego pozostałej części kary, jeżeli za udzieleniem zezwolenia przemawiają dotychczasowa postawa i zachowanie skazanego.

Zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego może być udzielone również skazanemu, wobec którego orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe. Takiego zezwolenia nie udziela się natomiast skazanemu, który dopuścił się popełnienia czynu w warunkach recydywy wielokrotnej.

Wniosku o zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie mogą złożyć członkowie rodziny skazanego.

III. Jakie są warunki uzyskania zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego?

Możliwość skorzystania z dobrodziejstwa systemu dozoru elektronicznego dotyczy tylko kar krótkoterminowych, tzn. kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 1 roku i 6 miesięcy.

Poza wymiarem samej kary skazany musi ponadto spełnić następujące warunki:

1. skazany musi posiadać określone miejsce stałego pobytu,
2. skazany musi uzyskać pisemną zgodę osób pełnoletnich wspólnie z nim zamieszkujących oraz właścicieli lokalu,
3. pozwalają na to warunki techniczne obejmujące w szczególności liczbę oraz zasięg dostępnych nadajników i rejestratorów oraz możliwości organizacyjne ich obsługi, a także warunki mieszkaniowe skazanego,
4. jest to wystarczające do osiągnięcia celów kary,
5. jeżeli względy bezpieczeństwa i stopień demoralizacji, a także inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą osadzenia skazanego w zakładzie karnym.

IV. Właściwość sądu w sprawach o wydanie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz wymogi formalne wniosku o wydanie takiego zezwolenia.

Zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego wydaje sąd penitencjarny, w którego okręgu skazany przebywa. W przedmiocie wydania zezwolenia sąd orzeka na wniosek skazanego lub na wniosek jego obrońcy, prokuratora, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego.

Wniosek o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego powinien być złożony na piśmie i posiadać stosowne uzasadnienie, w którym należy wskazać, że skazany spełnia wszystkie warunki do udzielenia mu zezwolenia. Do wniosku załącza się ponadto pisemną zgodę właścicieli lokalu, w którym ma być odbywana kara oraz zgody osób pełnoletnich wspólnie zamieszkujących ze skazanym w czasie odbywania przez niego kary.

Wniosek, o którym mowa powyżej, nie podlega opłacie sądowej.

Czas, w jakim sąd penitencjarny rozpatrzy wniosek i wyda zezwolenie, o ile oczywiście skazany spełni wszystkie warunki, to 30 dni od daty wpływu wniosku do sądu. Przed wydaniem zezwolenia sąd wysłuchuje jednakże skazanego lub jego obrońcę. Podczas wysłuchania skazany (lub obrońca) powinien popierać wniesiony wniosek i podtrzymać argumentację w nim przedstawioną.

Na postanowienie sądu penitencjarnego wydane w przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazanemu, a także pozostałym podmiotom uprawnionym do złożenia wniosku, przysługuje zażalenie.

V. Decyzja sądu penitencjarnego.

Wydając zezwolenie sąd penitencjarny określa przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególnych dniach tygodnia, w których skazany ma prawo oddalić się z miejsca stałego pobytu lub innego wskazanego miejsca na okres nieprzekraczający 12 godzin dziennie. Powody oddalenia się z miejsca stałego pobytu muszą być jednak istotne, mianowicie może to być kształcenie, sprawowanie opieki nad inną osobą, świadczenie pracy czy wykonywanie praktyk religijnych.

Co znamienne, w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, w przypadkach szczególnie ważnych dla skazanego oraz uzasadnionych względami zdrowotnymi, rodzinnymi lub osobistymi, sądowy kurator zawodowy może zezwolić skazanemu na opuszczenie miejsca wykonywania dozoru stacjonarnego na okres nieprzekraczający jednorazowo 7 dni, w miarę potrzeby w asyście osoby najbliższej lub osoby godnej zaufania, niezwłocznie informując o tym prezesa sądu, upoważnionego sędziego lub sędziego penitencjarnego i wprowadzając tę informację do systemu komunikacyjno-monitorującego.

Należy również pamiętać, że uchylanie się od wykonywania nałożonych na skazanego obowiązków skutkuje uchyceniem zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i osadzeniem w zakładzie karnym.

VI. Uwagi końcowe – czy warto starać się o zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego?

Przede wszystkim trzeba podkreślić, że złożenie wniosku o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie wstrzymuje obowiązku stawienia się w zakładzie karnym lub areszcie śledczym.

Niezależnie od powyższego, możliwość odbycia kary pozbawienia wolności w ramach systemu dozoru elektronicznego jest rozwiązaniem niewątpliwie dla skazanego korzystnym. Co prawda taki sposób odbywania kary niesie za sobą istotne ograniczenia dla codziennego funkcjonowania skazanego, jednakże pozwala odbyć karę w warunkach wolnościowych i uniknąć dzięki temu nieprzyjemnych skutków związanych z osadzeniem w zakładzie karnym i jednocześnie zaoszczędzić przy tym przykrych doświadczeń samemu skazanemu, jak i członkom jego rodziny.